

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XII. Epilogus, & compendium dictorum omnium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

do igitur in continuis versamur periculis, cum omnis vita tentatio sit & militia. necessarium est, ut omnis timor noster, omnis devotio & observatio nostra ad unum Deum convertatur.

Duplex tentationis genus est. Primum, cum experimentum nostri sumitur, ut ea, qua praediti sumus, innotescat virtus, & digna fiat ampliori premio. De hoc Apostolus: *Omne gaudium, inquit, existimate, cum in tentationes varias inciditis. Istud hic non refugimus. Alterum tentationis genus est, cum virtus nostra sic exploratur, ut ea labefactetur, & nos ad peccandum pertrahamur. De hoc ille idem Apostolus: *Deus, inquit, neminem tentat. Priori tentationis genere nos tentat Deus, posteriori hostes Dei, & nostri. Quia ratione retatio est ad peccatum sollicitatio, atque hanc deprecamur. Sollicitamur autem ad peccatum nunc prosperarum rerum dulcedine, nunc adversarum acerbitate. Extrinsecus veterator diabolus, & homines impij, intrinsecus nostrae nos cupiditates & libidines sollicitant. Ab exteriori hoste nihil metuendum, si domesticus non noceat. Rogamus igitur, ne Deus permittat nos ullam tentatione vinci, sed ita nos semper dirigat, ut nunquam succumbamus. Ne autem a tentatione succumbatur, Deus duplici modo caveri; uno, dum fragilitati nostrae parcens tentationem nobis moveri non sinit; altero, dum vires suggerit, ut tentationem motam vincamus. Eum autem in tentationem inducitur, cui suam aequo iudicio negat gratiam, qua destitutus tentationi succumbit. Summa ergo petitio nis est, ut suis Deus auxiliis nos confirmet, erigatque, ne ulli tentationi vel consentiamus, decepti, vel cedamus afflicti.**

Sed libera nos a malo.

Innumera sunt vitae mala, tentationes, aerumnarum afflictiones, calamitates & miseriae perpetuae; quia verò haec modò ad peccatum sollicitant, modò virtutem oppugnant, non male desideramus ab eis liberari. In primis a peccato, quod summum est malum, atque si res ad vivum refecerit, unicum & solum est malum. Deinde cupimus diaboli & malorum hominum, qui ejus membra sunt, insidias subduci. A diabolo liberari petimus, non tantum ut non superet nos, sed etiam ut non infestet. Ut autem a tentatrice atque illice concupiscentia liberemur, oramus non solum ut non obediamus illi, sed ut illam non habeamus. Denique hic rogamus, ut ab omnibus tam corporis quam animi, tam exterioribus quam interioribus malis reddamur liberi. Satis est autem post decursam mortalem hanc vitam istud consequi; in ipsa verò, quantum nobis expedit ad salutem. Quocirca hic etiam divina se voluntati subjiciat oratio. Observa hic caeleste artificium in Dominica oratione, & qui ejusdem finis viam relegat ad principium. Intendenda primum est a malo esse liberum. *Libera nos a malo*: Hinc conjunctum est, ut statuamus fugere peccata: *Ne nos inducas in tentationem*. His proximam est, ut Charitatis & Misericordiae studiosi simus: *Dimitte, sicut & nos dimitimus*. His modis peccatorum veniam impetramus: data venia, tum demum panem superflubstantiali digni sumus: *Panem nostrum quotidianum da nobis*. Hic panis ed nos nutrit, ut Dei voluntatem in terra faciamus: *Fiat voluntas tua*. Dum omnibus viribus conamur facere voluntatem Dei, mereamur ut aliquando recipiamur in regnum Dei: *Adveniat regnum tuum*. In regno Dei hoc erit unicum & felicissimum munus nostrum, laudare Deum in omne aevum: *Sancitificetur nomen tuum*. Hoc summum est nostrum bonum: huc spectant omnia.

Ergo, Amen, Hanc clausulam Hieronymus, orationis Dominicae signaculum appellat. Nec est aliud

Tom. II.

quam optantis votum ut ita fiat: quo sinceritatem, ardoremque nostri desiderii exprimimus, perinde si dicamus: *Tua bonitas, Pater, efficere dignetur, ut quod ardentibus votis petimus, impetremus. Prout etiam Psalter perit: Benedictus Dominus Deus Israel a saeculo, & usque in saeculum, fiat, fiat: Hoc est Amen, Amen.*

Vide, inquit, Tertullianus, compendio paucorum verborum, quot simul expanduntur officia: Dei honor in Patre, fidei testimonium in nomine, oblatio obsequii in voluntate, commemoratio spei in regno, petitio vitae in pace, exomologesis debitorum in deprecatione, sollicitudo tentationum in postulatione tutelae. Quid mirum? Deus solus docere potuit, quomodo se vellet orari.

Qui autem alluetis vitis inhærentes hanc orationem Domini, ore solo pronuntiant, hi orando noxas cumulant, cum in singulis paene petitionibus mentiantur. Quia enim fronte dicat: *Pater noster*, qui reculat esse filius: *Sancitificetur nomen tuum*, qui toties nomen divinum verbo violat: *Adveniat regnum tuum*, qui adventum Domini male sibi conscius formidat: *Fiat voluntas tua*, qui suae voluntati tantò magis vellicatur, quanto magis divinae repugnat. Huic tali Deus, Augustino teste, jure objiciat: *Vs figam orationem tuam in auribus meis? sige tu in corde tuo legem meam.*

Nimirum surdis Deus surdus est, nec audit illorum preces, qui fastidiunt divinas audire leges.

CAPVT XII. EPILOGVS

ET

Compendium dictorum omnium.

ADOLESCENS quidam Anaximoni Rhetoris discipulus, orationem a praeceptore scriptam coram rege Antigono recitavit. Rex inter audiendum quippiam exactius nosse desiderans, sciscitatus est de illo. At adolescens pisce magis mirus obtulit. Mox Antigonus: *Quid ais, adolescens, inquit, huius ista tuis tabulis non sunt inscripta?*

Diximus tam de oratione vagam quam attentam. Eò etenim omnis nostra spectavit distinctio. Sed quisnam tot praeceptionum memoria complectatur? Tabulis hic opus, sed brevibus, è quibus vacillanti memoriae consulari. Ita tabulas hunc dabimus, in quibus compendio perferibamus, quae geminus hic liber explicatius tradidit. Non ei, puto, hærebit aqua, qui de Orandi modo rogabitur, si hanc epitomen studiosius expendit. Hoc igitur nunc agimus, & dicta cogimus in compendium.

§. I.

DE orationis necessitate, de ejusdem utilitate ac efficacitate multi volumina scripsere. Nos hic lacinias non extendimus. Quod in libros alii, id nos in verba conferimus. Ut summam rem complectamur: Oratio primum sanctitatis instrumentum, Evangelii totius breviarium, corporum robur, animi humani anima & vita, domus abundantia, regni vires, belli trophaeum, pacis securitas, viatorum scutum, Christianae militiae panoplia & armamentarium est. Oratio profanum hominem in Christianum, in Religiosum, in Angelum, in Deum denique docet migrare. Oratio homini subsidium, demoni flagellum, Deo sacrificium est gratissimum.

Ioannes Climacus orationem eruditam epitome commendans: *Oratio, inquit, est ornatus Mandi, recon-*

M 2

Climacus grad. 28. de orat. mibi cilia pag. 291.

Orationis
encomium.

ciliatio Dei, lacrymarum mater & filia, peccatorum propitiatio, tentationum pons, tribulationum interpositus paries, bellorum contractio, Angelorum opus, virtutum cibus, infirma operatio, gratiarum ministra, profectus invisibilis, nutrimentum animae, mentis illuminatio, tristitiae solutio, desperationis amputatio, Speculum profectus, clementiae significatio, regina & parens virtutum. Huic unico bono & delectabili, & honesti, & utili inest ratio. Quod ceterae virtutes prestare non possunt, id una orandi virtus, virtutum omnium decus & mater abunde praestat.

Chryf. 10. 5.
l. 1. d. o. a.
do Deo, f.
ne. & in 10
mibi pag
390. & seq.

Orator aureus in hanc rem testis locupletissimus: Profiteor inquit, deprecationem caput esse honorum omnium, basim ac radicem vitae frugiferæ. Neque enim sola temperantia potest homini salutem adferre, si cetera desint bona, neque cura pauperum, neque benignitas, neque quidquam aliorum, quae cum virtute geruntur, sed oportet ut omnia simul concurrant in animas nostras. Ceterum precatio ceu radix & basis omnibus ceteris subsertitur: aded ut absque hac nihil nobis boni possit contingere, neque quod ad salutem conducatur. Quod igitur bonis boni caput sit deprecatio, quodque salutis vitae aeternae conciliatrix, nullus est omnium qui ignoret.

Homo
quibus sit
cognatus.

Homo Angelis cognatus est ratione, bestiis sensu, plantis & arboribus vita, elementis corpore. Quemadmodum autem studiosè regimus & dissimulamus, quidquid sanguinis nobilitatem maculat, aut obscurat; ita prius bestiarum & plantarum cognationem non in meritò erubescimus, & propinquos Angelorum nos esse iactamus. Simus ergo; sed brutorum ingenium & mores rusticos exuamus, & Angelorum vitam orando amulemur. Orare, inquit Chrysothomus, commune est opus Angelorum pariter & hominum, neque quidquam interest inter nostram naturam & illorum, dumtaxat quod attinet ad deprecationem. Hec te separat à nutu animantibus, haec te sociat Angelis. Quin facile fiet, ut quis in illorum civitatem transferatur, in illorum viam & consortium, ad illorum honorem, nobilitatem, sapientiam & intelligentiam, qui per omnem vitam precibus ac oratione cultu vacare studuerit. Proinde nequaquam aberratis à veris, si quis affirmet, deprecationem esse causam omnis virtutis & iustitiae, neque quidquam eorum, quae conferunt ad pietatem, venire posse in animum, cui non adsit deprecatio & oratio. Nam vere toties cum Deo colloquimur, quoties vacamus deprecationi, per quam simul & Angelis copulamur, & societatem, quam cum brutis animantibus habebamus, procul effugere videmur. Homo qui cum Deo loqui didicit, ut par est, erit demceps Angelus.

Idem Chryf.
ibid. mibi
pag. 387. &
391. & 10.
1. in psal.
pag. 610.
Homo &
Angelus
quantum
attinet ad
depreca-
tionem non
differunt
naturam.

Siquidem cum Deo colloqui, non hominem tantum, sed & Christianum, sed & religiosum hominem, imò Angelum, imò Deum efficit. Singula demonstramus. Oratio igitur humanam pecudem, sic loquar, quae ventri ac libidini se manciparat, in hominem reformat, jubetque vivere. Ecclesiastes Graecus id affirmans: Quisquis, ait, non orat Deum, nec divino alloquio cupit assidue frui, is mortuus est, & vitam carens, expertusque sanae mentis. Nam hoc ipsum evidentiissimum est argumētum amenitiae, non intelligere magnitudinem huius honoris, nec amare deprecandi studium, nec hoc habere persuasum, quod anima mors sit, non prolevari ad Dei gremia. Ora igitur, ut vivas, & homo sis.

Idem pag.
388.

Ora etiam, ut sis Christianus, talem te certè faciet oratio. Praclare Augustinus: Hec est, inquit, Christiani pugna gloriosissima, non in suis viribus presumere, sed semper Dei auxilium implorare. Ergo & tu, si vis vincere, audi Apostolum dicentem: Orationi insistentes, & vigilantes in ea. Christianus è fide noscitur; atqui fidei firmitatem in petrat oratio. Quod idem Augustinus disertissime confirmans: Si, ait, fides deficit, oratio perit. Quis enim orat, quod non credit? Ergo ut oremus, credamus; & ut ipsa non deficiat fides, quae oramus, oremus. Fides fundit orationem, oratio etiam ipsi fidei impetrat firmitatem. Etenim ne in tentationibus deficeret fides, propterea Dominus ait: Vigilate & orate, ne intretis in tentationem. Quid est in tentationem intrare, nisi à fide exire? In tantum enim tentatio proficit, in quantum fides deficit.

Aug. 10. 10.
serm. 93. de
temp. m. 10.
pag. 285.
Colesse. c. 4.
v. 2.
Idem Aug.
eod. 10. serm.
36. de verb.
Dom. c. 1.
mibi pag. 52.

Tertullianus rectè nominat Christianos caelestis regni candidatos. Atqui candidatorum est preflare, & obvium quemvis rogare, suae causae favere. Hoc orando facimus, caelites preflamus, & eorum nobis benevolentiam imploramus. Orando litteras ad Deum mittimus tanto crebriores, quanto saepius oramus. His litteris divinos nobis favores conciliamus, ut quod millies iterumque millies petivimus, adveniat regnum tuum, tandem impetremus. Ora igitur ut Christianus sis.

tionem, fusa oratio etiam ipsi fidei impetrat firmitatem. Etenim ne in tentationibus deficeret fides, propterea Dominus ait: Vigilate & orate, ne intretis in tentationem. Quid est in tentationem intrare, nisi à fide exire? In tantum enim tentatio proficit, in quantum fides deficit.

Tertullianus rectè nominat Christianos caelestis regni candidatos. Atqui candidatorum est preflare, & obvium quemvis rogare, suae causae favere. Hoc orando facimus, caelites preflamus, & eorum nobis benevolentiam imploramus. Orando litteras ad Deum mittimus tanto crebriores, quanto saepius oramus. His litteris divinos nobis favores conciliamus, ut quod millies iterumque millies petivimus, adveniat regnum tuum, tandem impetremus. Ora igitur ut Christianus sis.

Sed ora etiam ut bonus ac religiosus sis Christianus, quem profectò talem efficit oratio. Chrysothomus pro mille testibus allurgens: Quemadmodum, inquit, ubi regina quaequam ingreditur civitatem, necesse est ut omnis opulentia pariter consequatur: sic videlicet, posteaquam deprecatio venit in animam, omnes virtutes simul ingrediuntur. Nam quod in domo est fundamentum, hoc in anima est deprecatio. Animam non munitam precibus, diabolus facile in suam redigit ditionem, nec multo negotio, omni genere scelerum implet. ad animam precibus communitam non audeat propius accedere, metuens robur ac fortitudinem, quam illi deprecatio subministrat. Vides, quantum vim habeat precatio & obsecratio? Ex hominibus facit templa Christi. Et quemadmodum aurum, lapides pretiosi ac marmora constitunt domos regum, sic deprecatio templa Christi, ut inhabitet Christus in cordibus vestris. Nulla profectò res est, quae possit aequari deprecationi. Ora igitur ut non solum Christianus, sed ut probus ac pius Christianus fias.

Sed ora etiam ut fias Angelus. In Angeli naturam migrat, qui orat. Hoc Chrysothomo credemus, qui aperte: Moses, inquit, orando meruit Dei conspectu frui, aliaque innumera bona consecutus est, non alià re quam orando. Nam deprecatio & hoc illi prestitit, ut vitam ageret ad similem eis, qui caelum inhabitant. Angelorum primum ac princeps munus, & assiduus sine labore labor est, Deum nunquam non laudare, & semper orare: ille hominum in Angelum transit, qui Angelos, quantum humana fert imbecillitas, imitatur assiduitate orandi.

Quid si ab Angelo in Deum transeat homo qui orat? Oratio certè non solum ut homo sis, sed ut Christianus ex alle bonus, ut Angelus, imò, ut Deus sis, efficit. Exponimus hoc arcanum. In oratione homo & Deus arcanissimo commercio commutantur corda: alter in alterius pectus se transfundit. Quod caelestis sponsa in apertum proferens: Ego, inquit, dormio, & cor meum vigilat. Perinde si dicat: Ego de me nihil sollicita sum, sed in oratione suaviter conquiesco; at inkerim Deas, qui cor meum est, in meam tutelam excubat, dum ego dormio. Est enim oratio, ut Bernardus loquitur, quaedam dormitio, quae tamen sensum non sopiat, sed abducatur.

Quod autem ille qui orat, in Dei pectore vicem cordis obtineat, Genesios scriptor de Noëmi sacrificio differens: Odonatusque est Dominus, inquit, odorem suavitatis: & (ut Hebraea phrasit est) ait ad cor suum. Ita Noënum Deus sacrificio & orationi operantem, cor suum appellat. Haec Paulus confirmans: Nos omnes, inquit, revelata facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem, tamquam à Domini spiritu. Ita Dei hominisque corda in oratione ultrò citroque commeant, & mutatis gaudent hospitibus, humanum Deus, homo cor divinum amplectitur: ex homine fit Deus.

§. II. Hinc

§. II.

Hinc est quod Deus toties in gentem humanam ob eius scelera saviturus, sacris carminibus & oratione velut sopitus, & quodammodo excantatus, fulmina jam parata posuerit. Talis olim incantator Moses, à Deo quasi rogatur: *Dimitte me, ut irascatur furor meus.* Hanc orationis vim obtusescens Bernardus: *Ferendi, ait, licentiam querit à Mose, qui Mo-*

Encl. c. 32. v. 10. Bern. ser. de Magdalen. pag. 246. Gen. c. 19. v. 22. 1. Reg. c. 7. v. 10. 1. Reg. c. 16. v. 1. Vi legit Theodosius 1. 1. c. 3. v. 3. Hier. c. 7. v. 17.

Hinc est etiam, quod Deus merita supplicia illaturus, oratores ejulcenti modo incitatores prevertat, ne suis se precibus sopiant & excantent. Sodomæos civis puniturus, Lotho secessionem impetrans: *Festina, inquit, & salutare ibi: quia non potero facere quidquam, donec pervenias illuc.* Puniturus sacrilegium Achani, militiæ ducem Iosue precibus abstinere jubens: *Surge, inquit, cur jaces pronus in terra? Puniturus Saulis contumaciam, Samuelem orare prohibens: *Vsquequo, ait, tu leges Saul? Puniturus Hierosolymam, auferit prius ab illa prudentem eloquii mysticis, seu, prudentem incantatorem. Puniturus filios Judæ, præcepit Hieremias: *Tu noli orare pro populo hoc, nec assumas pro eis laudem & orationem, & me obstitas mihi.* Cur obsecro, prohibet orari? Licet dicere, quia timet excantari. Hinc præmonet orationes effundi, ac si effusas repudiare non possit. Quanta efficacitas, quantaque vis precum, superari, quando Deus se iis ad resistendum velut imparem fatetur?**

Chrysolog. serm. 43. Ambros. ser. 88. de barbaris non timendis. 2. Paral. c. 30. v. 21. & seqq. Aug. 10. s. 1. 5. de Civit. c. 26. mibi pag. 62. Tertul. in Apolog. c. 5. & 1. adversus Scapulam c. 4. Encl. 1. 5. h. 1. Euseb. c. 5.

Pugnat qui orat, & expugnat validissimè. Vt enim Iosue Amalecitas subigeret pugnando, prius Moses expugnavit Deum orando. Occulta hæc fuit pugna, sed manifesta victoria. Hinc illæ Chrysologi voces: *Per orationem Moses fit Deus, & ad triumphos suos militare sibi omnia mandat elementa.* Eliseus hostes suos, ut Ambrosius loquitur, non armis superabat, sed oratione vincebat. *Oratio enim longius vulnerat, quam sagitta.* Cùm Salymæus Rex David ob affectam senectutem suos milites juvare non posset pugnando, plus juvit absens precando. Pientissimus Rex Iosaphat adversus triplicem exercitum progressus, non tela jaculando, sed psalmodicando, ita labefecit hostes, ut ad unum omnes cæderentur, & ne cladis quidem nuntius superesset; ita suos servavit milites, ut ex omnibus nec unus quidem interiret.

De Theodosio Augusto dixit Augustinus: Contra robustissimum exercitum magis orando, quam feriendo pugnavit. Summus Hebræorum sacerdos Iadus Alexandrum Macedonem precibus expugnavit. Basilius Valentem Imperatorem sacrificiis terrestribus, Leo Pontifex Hunnorum regem, Dei flagellum Attilam, oratione solâ domuit; Marci Aurelii Cæsaris Christiana fulminatrix legio, non sibi solum largissimos imbres in siti, sed in hostes fulmina præcand evocavit à cælo. Franciscus Xaverius solus & inermis innumeram barbarorum multitudinem precationibus ac lacrymis in fugam avertit. Carolus V. immortali gloriâ dignus Imperator, tot prælia inivit, tot bella confecit, tot victorias obtinuit, cælestis Rhetoricæ potius quam castrensium Bellonæ viribus. Per omnem namque vitam divinæ rei quotidie interfuit, quotidie duarum horarum precibus primum manè Deo consecravit; preces insuper Canonicas quotidie recitavit. A cenâ duas iterum horas orationi dedit, plerumque flexis genibus precari solitus. Ita meliorem diei partem orando duxit. Hinc illa in rebus gerendis felicitas, hinc tot bella tam feliciter gesta, hinc tam insignes partæ victoriae, ut Galli eum Herculi, Carolo Magno Germani, Itali Davidi, Scipioni Africano Siculi, Alexandro Magno Hispani, Turcæ Julio Cæsari, Afri Hannibali equipararint. Multi cum animæ

Ita Lawr. Surtus ad Ann. 1559.

A adverterent eum tam domi quàm militiæ prolixum æquè ac continuum in precibus esse, dicere solebant: Carolus cum Deo sæpius quàm cum hominibus loquitur. In singulas bellicarum Expeditiones, novas sibi preces & componebat, & suâ ipse manu describebat, quæ prolixitate septem penitentiarum psalmos æquabant. Has prius cæcendas dabat, approbatas quotidie vel etiam in acie recitabat. Hic addo, quod recentissimis testimoniis vim orationis affirmet.

Dùm hæc scribo, Parthenopolis seu Magdeburgum urbs Saxonie longè minutissima est expugnata, Anno Christiano millesimo sexcentesimo trigésimo primo, die Maii vigesimo: superioribus sæculis ter gravi ac diuturnâ obsidione cincta, expugnari nunquam potuit. Inde urbs hæc ingens animi, seipsam velut ab omni hoste tutam & protus inexpugnabilem circumspicere, se virginem jactare, pericula ride-re, secûra sibi omnia polliceri. Venit demum fatalis dies, quo Christianus Iosue Ioannes Tillius Comes, Serenissimi Baviaræ Principis & Electoris, Maximiliani supremus in Bello dux, urbem illam post obsidionem non omnino bimestrem, factâ undique impressione cepit. Factum æternis annalibus dignissimum. Sed victoriæ hujus principium ab oratione ductum est auspiciousissimum. Nam Tillius Catholici exercitus caput, proxima præ nocte vix horulam, dum incommodè sedit, somno concessit, mox elapsò noctis medio rei divinæ interfuit. Hic submissis genibus, pæsis brachiis, ut alter Moses, crebris suspiriis ardentissimè oravit. Dein operi, moliendo ipse omnia sedulo curare, animare milites, suam cuique stationem & laboris partem assignare, unaque providum Ducem & laboriosum militem agere. Iamque septimâ diei hora imminebat, cùm Tillius subsidium à cælo imploravit, Deum posse adjutorem, mox undique impressionem facere. Post Ducis preces tam serias, tam feliciter hic insultus cecidit, ut ante meridiem circa decimam ejus diei horam, Magdeburgum omnibus retrò sæculis inexpugnabile, incredibili successu fuerit expugnatum. Hic modestissimus Dux assidue illud volutare: Non nobis, Domine, sed nomini tuo da gloriam: Nos scalas applicavimus, & intus ascendimus; tu Deus expugnasti: Quidquid hoc operis est aut victoriæ, Tibi debetur. Tu triumphas solus, nec socium habes in gloriâ.

Magdeburgum, ann. 1631 die 20. Maii à Ioanne Tillio est expugnatum.

Et reverà plus possunt preces submissæ, quàm elatæ vires vel maximæ. Illæ Deum in vota facilem flexant; Deus est orantium clypeus.

§. III.

Oratione quoties numerosissimi exercitus sunt profligati?

Orationis virtus & efficacia.

Oratione Iacobus Nisibites urbem Nisibin contra Saporem regem protegens, omnes illius molitiones irritas fecit.

Oratione Zachæus pestem Cæsareâ eiecit.

Oratione Macharius Ægyptius alique plurimi, cæcoda mores ex humanis corporibus expulerunt.

Oratione Simeon Stylites, & plures alii, salientes fontes impetrarunt.

Oratione Abbas Theonas latrones vinxit, & velut statuas immobiles consistere cœgit.

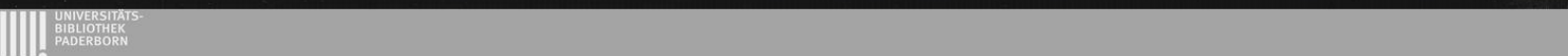
Oratione Abbas Belarion salissimæ maris aquæ dulcedinem impertivit.

Oratione Gregorius Neocæsariensis Thaumaturgus montem loco movit & transposuit, paludes siccavit, fluvium fixis terminis cœrcuit, scipionem aridissimum virere, & in arborem assurgere iussit.

Oratione quot morbi è vitiatissimis corporibus pulsi?

Oratione quot mortui ad vitam revocati?

Neque hæc tantam Orationis efficacitatem negare

Chryl. in 2. homil. 17. pag. 1038. Aug. 10. 2. epist. 121. ad Probam de orando. Des. mibi pag. 238. 1. Reg. c. 1. v. 15. & 16.

Aug. in Manuali. c. 10.

Orationis hanc omnia suavitissima est quando vox cogitatur. colorare.

Prov. c. 5. v. 1. & 2.

Cassian. l. 10. fac. collat. c. 19.

Basil. in quass. b. v. 1. q. 279.

Ah quoties ea cogitationum mole obruimur, ut potius in foro nudinari, quam in cubiculo precari videamur! Quid Chrysofostomus dixit: *Labiolum modo movetur, & mens sine fructu est.* Multum loquimur, parum aut nihil oramus; grandis verborum strepitus, exiguus aut nullus mentis affectus. Hic Augustinus orationem prolixam & multiloquium exactissime discriminans: *Neque enim inquit, ut nonnulli putant, hoc est orare in multiloquio, si diutius oratur; aliud est, sermo multus; aliud diuturnus affectus: hoc autem negotium plus gemitibus quam sermonibus agitur, plus fletu quam assatu.*

Cum Heli Sacerdos Annam ardentissime precantem suspicaretur tenulentam, respondit illa: *Ne repentes ancillam tuam, qualem am de filiabus Bethel, quia ex multitudine doloris & meroris mei locuta sum usque in presens, effudi animam meam in conspectu Domini.* Dum Anna omnem animam in Deum transfunderet orando, visa est non sane mentis velut ebria insanire. Neque illa penitus se negavit ebriam, sed ebriam vino: uti Petrus ceteros Apostolos non ex toto negavit ebrios, sed ebrios multo. Certè divini Spiritus fervor, quo pleni loquebantur, sobria fuit ebrietas. Sic ardor animi, quo Anna in oratione aestuabat, ebrietas quaedam erat, quæ mentem illius non in dementia laxabat, sed ad sapientiam veram conformabat: *Effudi, ait, animam meam in conspectu Domini; toto animo, totoque affectu Dominum rogavi.* Hoc fit, ait Augustinus, cum mens quodammodo se sibi furatur, imò rapitur atque elabatur a seipso, ut Deo fruatur.

De oratione tam intentà & vigili Laurentius Iulianianus: *Talis, inquit, oratio cordis est: non laborum; nec enim precantis verba intendit Deus; sed orantis cor respicit. Quid oratio prodest strepitu laborum, si cor est mutum? Sicut enim vox sine modulatione humani auribus onerosa, sic oratio absque devotione divinis est inexcusable. Illa est suavitissima orationis harmonia, quando vox cognoscitur animo consonare. Nam si hæc due res discrepabili sibi varietate dissentiant, nequaquam possunt gratiam Deo facere cantilenam.*

Sapientissimus morum magister: *Fili mi, ait, attende ad sapientiam meam, & prudentiam meam inclina aures tuas, ut custodias cogitationes.* Et quænam hæc cogitationum custodia est? Difficilis & operosa, sed utilis & honorifica. Qui cogitationes custodire nescit, nec orare scit. Eruditè dixit Cassianus & verè: *Perperam orat quisquis illo tantum tempore, quo genia stultuntur, orare consuevit. Nunquam orat, quisquis etiam flexis genibus evagatione cordis qualicunque distrabitur.* Sua culpa & desidia distractus, unâ manu supplicem libellum Deo porrigit, alterâ eundem retrahit, & velut facti poenitentis conscindit. Quotiescumque oramus, plurimum imperamus, modò sibi consistet animus, & quod agit, hoc agat.

Plumbeus aquæ tubus effracto foramine non transmittit aquam, sed effundit in viâ: Oratio gratiæ canalalis est; hunc autem perforat distractio, & omnem perdit gratiam.

Basilus Magnus orationem vagam & attentione vacuum cibo comparat, qui nec sale, nec adipe, nec aromate ullo conditus, nil habet saporis, canibus potius quam convivis apponendus. Oratio atenta feraculum est cælesti mensa dignum. Et sanè melior multo est oratio brevis & attentâ, quam prolixior & vaga. Christus Birgittæ viduæ dixisse fertur: *Dico tibi filia: Quicumque fide & voluntate perfectè dicit hæc verba: IESU miserere mei; magis mihi acceptus est, quam qui mille versus sine attentione pronuntiat.* Adde in gratiam Sacerdotum.

Mechthildis virgo, quod Ludovicus Blossius narrat,

crebrius precari solita est pro illo, qui horarias preces, minus quam volebat attentus, dicere consueverat. Mechthildis vox arcana respondit: *Ille pro quo rogas, post solitas preces hæc verba suscipiat: Deus propitius esto mihi peccatori.* Si publicano veniam, cur non & aliis hæc voces impetrent? Misericordia divina nihilo quam olim contractior est.

Neque verò est, quod hic cacodæmonis insidiosos impetus formidemus: Suadere potest cogere non potest: *Gravis nobis est, inquit Bernardus, inimici tentatio, sed longe gravior illi nostra oratio.*

Franciscum Borgiam Gandiæ Ducem orantem interpellare dæmoni saepe studium fuit, nunc hanc, nunc gigantis speciem, nunc terrificis spectris, nunc formâ lupra humanam majore. Pintia cubiculo digressus, salubri signo se muniens: Videtne, inquit, Marce frater, formidandum visum dæmonem passim obambulante? Quo dicto acquievit Franciscus, animoque non nihil sedato erubuit, quod metum præ se tulisset ejus spiritus, qui homini ne capillum quidem queat subducere, Deo non aruente. Interrogatus quandoque, a socio, num timuisset visum dæmonem per conclave obambulante? Ille submissis modestè oculis. Hoc, inquit, satis constat, Deo permittente, diabolos sub aspectum se dare improbis quidem, ut à flagitiis absterreantur, probis, ut ad pietatem magis exercentur.

§ VI.

Hæc orationem Hieronymus diu noctuque gravissimè cum laborantem, tum orantem, à diabolis tamen vexatum memorans: *Quoties, inquit, jacenti fæminæ, quoties esurienti dapes lautissime apparere? Nonnunquam orantem lupo ululans, aut vulpes ganniens transfiliit. Pallenti spectaculum præbuit gladiatorum pugna, & unus veluti jugulatus, ad pedes ejus corruens rogavit sepulturam.* Die quodam vir sanctus fixo in terram capite oravit, mens interim, ut natura hominum fert, abducta ab oratione, nescio quid aliud volvebat. Mox ejus tergo gladiator insiliens, & latera calcibus cervicem flagello verberans, nec sine cachinnis: *Eja, clamat, cur dormitas mæstigia? Vis hordeum reparandis viribus? Ita nemini parcat veterator.* Quocirca Christi voces identidem ingeminandæ nos expergefiant: *Vigilate, & orate.* Oratio vigilans adversus hunc hostem tutissima Panoplia est. Omnem cacodæmon lapidem movet, ut orationem turbet. Hinc inter orandum illatas injurias refricat, calumnias obiectas ingerit, tædium parit, impatientiam provocat, iracundiam extimulat, absurdis somniis fatigat, strepitus importunos excitat, corporis molestias sic aggravat, ut stomachus ructet, caput doleat, tussis, vexet, lassitudo avocet, debilitas dejiciat. Hæc omnia eò dirigit vaserrimè, ut orationem impediât, aut interturbet. Hinc Agathon Abbas dicere solebat: *Oratio illa est excellentior, quæ difficilior, nam omnes cum dæmones impugnant.*

Non tamen ideo abruptenda, aut non incipienda oratio. Vigilemus & oremus. Beatus Aegidius interrogatus, cui similem existimaret eum, qui distractionibus irruentibus oratione delisteret: *Fugienti è prælio, respondit. Addidit: Si gratiam in precibus sentis, ut augetur, ora: Si non sentis, non ideo cessas. Gratos habuit Deus etiam caprarum pilos, qui ad præceptum legis præceptum offerrebantur.*

Hieronymus de seipso: *Solus, inquit, deserti penetram: sicubi concava vallium, aspera montium, rupium prærupta cernebam; ibi mea orationis locus, ibi illud miserimæ carnis ergastulum; & ut ipse mihi testis est Dominus, post multas lacrymas, post celo inhaerentes oculos nonnunquam videbar mihi interesse agminibus Angelorum: & letus gaudens que cantabam: Post te in odorem tuorum unguentorum curram.*

Vigilemus, & oremus.

Querimus subinde, nobis orandi gratiam deesse; ah quantum iustius quereremur, nos deesse gratiae!

Frequentissime male oramus, quia mentem ad orationem non disponimus. Eius rei fidelis monitor Gregorius: Semper, inquit, ante orationis tempora debet sollicitate conspici, quidquid potest in oratione reprobari.

Greg. I. 10. d. 10. c. 16.

Ex Navar. ro de Orat. Ioan. My. rani An. Episc. in c. 1608. ha. bita. feria 2. majoris hebdom. s. Mat. b. c. 26. v. 36. b. Job. c. 38. v. 11. c. Virg. l. 3. Aeneid. post. missum.

Clarevallensis Abbas Bernardus templum ingressurus, primam manum sic alloqui solobat: Ceteras meas curas tibi committo, donec orandi cura me liberavero. Christus discipulis: Sedete hic, inquit, donec vadim illuc & orem. Ita quilibet suarum cogitationum Euripo imperet: b. Vsq. huc venies, & non procedes amplius: & hic confringes tamentes fluctus tuos.

Harpyias aves rapacissimas Trojani ad mensam gramineam comellantes, non stabro sed ferro abigere conati,

— Nova praetia tenant,

Obscuras pelago ferro sedare volucres.

Cogitationes inter orandum tam importunae, sunt Harpyiae voraces & immundae, quae suave cum Deo convivium interurbant, dapes polluunt, omniaque ce nactu cedant. Has non abigere solum, sed & interficere conemur, vigilandum & orandum.

5. VII.

Exod. c. 32. v. 18.

Utm olim omnis Hebraeorum exercitus ad pedem montis ululatu castrensi baccharetur. Moses in rupis cacumine cum Deo collocutus nihil audiit, in descensu montis audire cepit. Nec mirum; totam animam suam in illud cum Deo colloquium effundebat. Non satis est orare, nisi attentè, nisi seriè & intentè oremus. Quid mihi cum gladio, si acies eius hebescat? Quid mihi cum arcu, si nervo careat? Quid mihi cum libro, quem nemo intelligat? Aliquid armorum olim Hebraeis permittent Philitaei; sed quorum acies retusa erat, ab his enim nihil periculi sibi metuebant. Ita planè daemones non formidant orationis arma, si ea sint retusa: orans, sed sub oratione aut dormitans, ut garricus, aut circumspiciens, aut aliena cogitans, stygias larvas non terret; illae gladios tam hebetes, preces tam frigidas & exarimatas non fugiunt. Hoc Chrysothomus planissime affirmans: Magna, inquit, sum arma preces; modo sobrii, & undequaque mente nostrae collectae Dominum uideamus, totique nitamur ita loqui, ut non solum verba, sed & mens verborum comes ad Deum accedat.

Chryf. hom. 30. in Gen.

Veteris metri non quidem adeo venusti, sed certè pii & quod nostri nos officii ingenuè monet, nequam non memores simus:

Ante Deum stantes ne sitis corde vagantes; Si cor non orat, incassum lingua laborat.

1. Cor. c. 14. v. 15.

Ita profus est. Etiam si mille verborum plaustra in caelum os mittat, labor est irritus, si cordis desit comitatus. Orandum spiritu, orandum & mente; psallendum spiritu, psallendum & mente. Solius linguae strepitus, labor inanis & vanus. Si cor obmutescit, nemo caelium soli linguae credit.

Cic. pro Milone.

Quid igitur nos ipsos pueriliter circumspicimus, quid inanissime gloriamur tot aut tot orationes è libro recitasse? Inspice quid dixeris, & vix quidquam specioso orationis nomine dignum reperies. Quid enim? Oratio tam incustodita & inambulans, tam vaga & tumultuans, tam mixta & impura, tam praecipue & cursim festina, tam impos sui; garrula potius & inanima declamatio censenda, quam oratio.

Romanus Orator Tullius olim ad Iudicum sub-

A cellia concitatius exclamans: Vbi, ait, peregrinantur aures vestrae? In homines tam vagae orationis hoc usurpandum; O Christiani, ubi peregrinantur mentes vestrae?

O Deus, quam nec te, quem adoraturus accedimus, nec tuos principes tibi adstantes attendimus! quando enim nec te, nec illos cernimus, nec tua, nec illorum praesentia movemur. Angelos attentè orantibus adfesse, luculentè tradens Chrysothomus: Tunc adstant Angeli, ait, magno audientes cum silentio, & postquam cessaverit, ei applaudentes, laudantes, admirantes. Addit: Quando ad Deum accedimus, id esse existimemus theatrum, sed ex univervo orbe terrarum, vel potius ex supremis populis caelestibus collectum, & regem in medio sedere, qui vult nostram audire orationem. Nullus sit citharodus, nullus lyricen, qui ita se exerceret scenam ingressurus, timens, ne quid insuave & inconcinnum canat, ut nos ingressuri theatrum Angelorum. Hinc illa caelestis sponsi exhortatio: Quae habitas in hortis, amici, auscultant te; fac me audire vocem tuam. Attende quid dicas, quid canas; adfunt Angeli tuae orationis arbitri, adfunt & auscultant. Tu igitur orationem signam, quae à me audiatur prome: Innumerum habes auditores, qui omnes auscultant attentissime, quomodo tuam ipse causam coram me acturus sis. Vsurpemus igitur officium, inquit Bernardus, quorum sortimur consortium. Cave quisquis oras, ne vclut temulentus rusticus voce inconcinna & absona cantes; amici auscultant, audiunt Angeli, & de tua oratione iudicant. Tu ergo attentione quantà potes maximà precare; ante Deum Angelorum medius consistis.

Chryso. in psalm. 614.

Bern. serm. 17. in Can.

Sed ut orandi norma & exemplum quam absolutissimum semper in oculis sit, videre Christiani Christum Dominum, ideam precandi & formam exactissimam intuemini. Erit Dominus Iesus in horto Gethsemani hac vocis, hac gestuum, hac totius corporis compositione oravit: Postis genibus, prociat super terram in faciem suam, & orabat, ut, si fieri posset, transiret ab eo hora; & dixit: Abba Pater, omnia tibi possibilia sunt, transfer calicem huic à me, sed non quod ego volo, sed quod tu. Et oravit tertio eundem sermonem dicens.

Christus Dominus nobis formam precandi dedit.

1. Tim. Lucian.

De Rhetorica caelesti, de attentè & seriè oratione huc usque egimus; hic summam rem complectimur. Docuit nos ante hac Servator, quibus verbis orandum; hic autem docet, quo sensu, quibus gestibus, quanto affectu instituenda oratio. Videte & audite, quibuscumque animus est orandi artem discere. Oravit Dominus Iesus:

1. Postis genibus: Prono & supplici gestu, ad instar rei.
2. Prociat in terram: Reverentià in Patrem maximam.
3. In faciem suam: Submissioe ac humilitate summam.

Modus orandi Christi

4. Orabat, ut si fieri posset: Oblatione sui, & resignatione paratissima.
5. Abba Pater: Affectu in eum, quem orabat ardentissimo.
6. Omnia tibi possibilia sunt: Ingenti in divinam potentiam fiducia.

7. Non quod ego volo, sed quod tu: Conformatione ad Patris voluntatem integerrimam.

Demum, Oravit tertio eundem sermonem dicens: Erit perseverantiam in orando perfectissimam. Quapropter optime dixit Climacus: Ad omnem quidem virtutem, praecipue tamen ad orationem, summo cordis sensu & affectu semper exerceri debemus.

Clim. pro nem. mil. pag. 351.